دستورالعمل پیشگیرانه از حوادث ترافیکی آمبولانس ها

سازمان اورژانس کشور

معاونت فنی وعملیات

آبان 1399

ویرایش صفر

مقدمه:

امروزه حوادث از جمله مشکلات عمده سلامت عمومی بوده که جوامع گوناگون با آن دست و پنجه نرم می کنند و کنترل و پیشگیری از آسیب ها هم دیر زمانی نیست که در زمره اهم برنامه های سلامت عمومی قرار گرفته است.

حوادث تهدید کننده سلامتِ انسان ها به ویژه در کشورهای توسعه نیافته و در حال توسعه رو به افزایش است و این خطر به شکل مرگ، معلولیت و بار عظیم مالی جلوه گر می شود.

بررسی های مختلف در زمینه پیشگیری از بروز حوادث نشان می دهد که بخشی از برنامه های آمادگی برای مقابله با سوانح و حوادث، برخورداری از دانش کافی درباره علل وقوع حوادث و راه های برخورد با آنها است.

آگاهی و دانش از نتایج وقوع حوادث تلخ باید منجر به عکس العمل مناسب در جهت حذف زمینه بروز آنها گردد، اگر نسبت به پیشگیری از حوادث احتمالی آینده اقدامی صورت نگیرد و حوادثی که خسارت مادی و جسمانی ناچیز بر جای گذاشته، بی اهمیت تلقی شود، در هنگام بروز مجدد همان حادثه، خسارت های جسمی و مادی وسیعتری به بار می آید، لذا ضروری است بلافاصله حتی بعد از هر حادثه کوچک، پیرامون علت و ابعاد آن، توجه کافی نموده و در جهت ارایه راه حل و پیشگیری از بروز آن، تلاش لازم صورت گیرد.

به طور کلی 4 محور اساسی در پیشگیری و مراقبت از حوادث مورد توجه قرار می گیرند:

1- ایجاد فرهنگ ایمنی در جامعه مربوطه

2-رعایت استانداردهای فنی، بهداشتی و نکات ایمنی

3- الزام به رعایت قوانین و مقررات بهداشتی، ایمنی

4- آموزش برای پیشگیری از سوانح و حوادث

در این بین سیستم اورژانس پیش بیمارستانی به عنوان بخشی از سیستم جامع تأمین خدمات سلامتی، با ارائه خدمات فوریتهای پزشکی در خارج از بیمارستان و همچنین انتقال بیماران و مصدومین حوادث به مراکز درمانی، نقش مهمی را در خدمات سلامت ایفا می کند.

این سیستم با هدف ارائه خدمات درمانی فوری به بیماران و مصدومین ارائه خدمت می نماید. پیشگیری از بروز ناتوانی ها، انتقال صحیح و سریع بیماران و مصدومین توسط پرسنل آموزش دیده به مرکز درمانی نیز ازجمله وظایف مهم این سیستم محسوب می شود.

سیستم فوریتهای پزشکی مشتمل بر پایگاه های اورژانس پیش بیمارستانی، مرکز ارتباطات، انواع آمبولانس های اورژانس، دارو و تجهیزات و مهمتر از آن منابع انسانی که تحت عنوان سرمایه های انسانی می باشد تعریف می گردد.

متأسفانه در چند سال گذشته بدلیل بروز حوادث ترافیکی، این سازمان شاهد آسیب به کارکنان و ناوگان عملیاتی بوده است که اگرچه در شمار اندک اما به لحاظ ارزش وجودی، آسیب جبران ناپذیری را به مهمترین سرمایه های

سازمان وارد نموده است. با توجه به مطالعات صورت پذیرفته بر روی حوادث اخیر، بخشی از این حوادث قابل پیشگیری بوده و با انجام کارشناسی مستمر و دقیق، می توان از بروز بخش قابل توجهی از این حوادث جلوگیری نمود.

طبق بررسی های کارشناسی صورت پذیرفته، مهمترین عوامل خطر در بروز اینگونه موارد به شرح زیر می باشد:

1-شیفتهای طولانی و متوالی

2- شیفتهای شلوغ

3- سن پایین تکنسین راننده

4- نوع رابطه استخدامی

5- نوع گواهینامه رانندگی

6- عدم آشنایی با مسیر در جاده های مواصلاتی

از آنجاییکه تولیت امر سلامت آحاد مختلف جامعه به استناد قوانین برنامه پنج ساله کشور به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی واگذار گردیده است لذا این سازمان به اقتضای رسالت سازمانی خود درصدد است تا از طریق مداخلات پیشگیرانه مشارکت محور در ارتباط با شایعترین علت مرگ که همانا سوانح میباشد با رویکرد آموزش و با تأکید بر عوامل قابل پیشگیری در حوادث ترافیکی، گامی مهم در جهت ارتقا و اعتلای سلامت کارکنان سازمانی برداشته شود.

لذا با توجه به اهمیت و ضرورت حفظ سلامت نیروهای عملیاتی اورژانس پیش بیمارستانی و جلوگیری از بروز آسیب ها و صدمات به آنان در زمان بروز حوادث ترافیکی آمبولانس ها و همچنین حفظ ونگهداری ناوگان آمبولانسی اورژانس 115 جهت ارائه خدمات استاندارد به مددجویان، دستورالعمل پیشگیرانه حوادث ترافیکی آمبولانس در دو محور اصلی تدوین گردید که برای تمامی مراکز اورژانس دانشگاهها/تهران لازم الاجرا می باشد.

الف- مجموعه اقدامات قبل از رخداد حوادث ترافیکی

ب- مجموعه اقدامات پس از رخداد حوادث ترافیکی

الف- مجموعه اقدامات قبل از رخداد حوادث ترافیکی:

این اقدامات در حوزه نیروی انسانی، آمبولانس و سایر موارد قابل تقسیم می باشد.

1- اقدامات در حوزه نیروی انسانی عملیاتی اورژانس:

1-1- جذب و بکارگیری نیروی های عملیاتی اورژانس پیش بیمارستانی واجد گواهینامه رانندگی متناسب با ناوگان عملیاتی(موتورلانس، اتوبوس آمبولانس و آمبولانس زمینی)

1-2- برنامه ریزی جهت آموزش رانندگی تدافعی با صدور گواهینامه (طی یک سال آتی در قالب سیاست های معاونت محترم آموزش سازمان برای تمامی کارکنان عملیاتی لازم الاجرا خواهد بود.)

1-3- خودداری از بکار گیری پرسنل با سابقه عملیاتی کمتر از 2 سال در مسیر های مواصلاتی بین شهری و روستایی(ترجیحاً در این پایگاه ها از نیروهای بومی استفاده شود.)

1-4- طراحی شیفت بندی پرسنل بر مبنای آشنا بودن یکی از پرسنل آمبولانس به محدوده عملیاتی و مسیرهای مواصلاتی با توجه به اهمیت آشنایی با مسیر و جاده ها

1-5- آموزش نحوه پارک عملیاتی آمبولانس در حوادث ترافیکی به پرسنل و نظارت بر حسن اجرای دقیق آن

1-6- آموزش بدو ورود در خصوص دانش، مهارت بالینی، فرایندهای عملیاتی و مهارت های رانندگی به پرسنل عملیاتی

1-7- در نظر گرفتن سوابق رانندگی نیروهای عملیاتی با خودروهای شخصی در زمان بدو ورود به اورژانس(طبق استعلام از بیمه و پلیس راهور)

1-8- خودداری از برنامه کاری به صورت شیفت های طولانی و متوالی

1-9- برنامه ریزی کوتاه مدت برای پوشش پایگاه های شلوغ(بیش از 4 مأموریت در پایگاه جاده ای غیر برخوردار، 6 مأموریت در پایگاه های جاده ای برخوردار، 9 مأموریت در پایگاه های شهری در شبانه روز) با راه اندازی پایگاه ضمن اخذ مجوز راه اندازی پایگاه ها از سازمان اورژانس کشور؛ همچنین ادامه توسعه پایگاه ها در بلند مدت می بایست طبق مصوبات برنامه آمایش سرزمینی مصوب کشوری انجام گردد.

1-10- بهره مندی از توان پرسنل عملیاتی شاغل در ستاد به صورت حضور در شیفت های عملیاتی در ساعات غیر اداری در زمان اوج ماموریت ها(ترجیحاً 16 تا 22) با استقرار کد عملیاتی نزدیک پایگاه های با حجم بالای مأموریت و یا میادین و محدوده های پرمأموریت

1-11- رعایت قوانین راهنمایی و رانندگی حین عملیات

1-12- بستن کمربند ایمنی جهت تمام سرنشینان آمبولانس اعم از سرنشینان جلو وکابین بیمار(بجز در زمان خاص که انجام خدمت بالینی ضرورت باز کردن کمربند را ایجاد نماید) و ابلاغ آن به تمامی پرسنل عملیاتی(نظارت تکنسین ارشد هر آمبولانس بر این موضوع و تأکید بر عدم اجازه حرکت آمبولانس بدون بستن کمربند ایمنی)

1-13- عدم استفاده از تلفن همراه/گوشی نرم افزار عملیاتی 115 حین رانندگی

1-14- رعایت حداکثر سرعت مجاز و مطمئنه در مسیر رفت و برگشت(پرسنل صرفاً در صورت اعلام مرکز ارتباطات مبنی بر 10-33 بودن عملیات یا 10-99 بودن بیمار، مجاز به افزایش سرعت تا حداکثر 20 درصد سرعت مجاز می باشند. ضروری است در شرایط خاص بویژه شرایط جاده(پیچ و ...) و مشکلات جوی، سرعت مطمئنه در هر شرایطی رعایت گردد.)

1-15-تأمین امکانات رفاهی و ورزشی برای کارکنان عملیاتی در پایگاه ها

1-16- اجرای برنامه پایش مستمر سلامت جسمانی و روان پرسنل توسط مراکز اورژانس 115 دانشگاه ها

1-17- الزامی بودن بهمراه داشتن مدارک (گواهینامه رانندگی راننده، بیمه نامه آمبولانس) در زمان انجام مأموریت

2- اقدامات در حوزه نقلیه وآمبولانس ها:

2-1- استفاده مراکز اورژانس پیش بیمارستانی صرفاً از آمبولانس های استاندارد در انجام عملیات های اورژانس پیش بیمارستانی

2-2- اخذ معاینه فنی از مراکز معاینه فنی برای تمامی آمبولانس ها

2-3- نظارت فنی بر ناوگان عملیاتی اورژانس پیش بیمارستانی و انجام به موقع امورات بیمه ای و خودداری از بکارگیری و تردد آمبولانس دارای اختلال فنی و یا نقص بیمه ای توسط مراکز اورژانس پیش بیمارستانی دانشگاه ها

2-4-بررسی روزانه امکانات مربوط به ایمنی آمبولانس ها(کمربند ایمنی، چراغ ها، ایربگ و...) توسط مسوول شیفت و اقدامات برای رفع نواقص و اطلاع به مسوول پایگاه

2-5- بکارگیری خودروهای آمبولانس تحویل شده به مراکز به ویژه آمبولانس های دو دیفرانسیل با توجه به شرایط منطقه

2-6-انجام برنامه بازدید های فنی و دوره ای توسط مسوولین نقلیه مراکز از آمبولانس های فعال و پشتیبان پایگاه ها وثبت و پیگیری نواقص احتمالی به فوریت

2-7-ارائه تجربیات حوادث ترافیکی آمبولانس ها بعنوان درس آموخته برای نیروهای عملیاتی

3- سایر اقدامات:

3-1- حضور تمام وقت اداری روسای مراکز و معاونین در محل خدمت

3-2- تأکید بر پارک نمودن تمامی آمبولانس ها بصورت عملیاتی و نظارت بر آن

3-3- بررسی و نظارت بر وضعیت عملکرد تریاژ تلفنی و خودداری از اخذ مأموریتهای غیر ضروری

3-4- بررسی وضعیت انتقال های بین مراکز درمانی و جلوگیری از انتقال بین مراکز، توسط آمبولانس های 115(در موارد خاص انتقال بین مراکز صرفاً با مجوز EOC دانشگاه و در موارد انتقال بین دانشگاهی با مجوز EOC وزارت بهداشت انجام گردد.)

3-5- برنامه ریزی لازم نسبت به تکمیل و راه اندازی سامانه عملیاتی اورژانس 115 و سامانه مدیریت آمبولانس (AMC) تا پایان سال 99

3-6- بررسی فرم مأموریت(فرم گزارش مراقبت اورژانس پیش بیمارستانی) و نظارت بر رعایت فرایندهای لازم، ثبت دقیق و پایش مستمر آنها به صورت روزانه توسط مسوول پایگاه ها

3-7- نظارت دقیق بر عملکرد تمامی پایگاههای اورژانس پیش بیمارستانی حوزه سرزمینی در تمامی شهرستان ها و شبکه های بهداشتی تابعه

3-8- بازدید های مستمر توسط اورژانس، پلیس راهور وراهداری از مسیرهای تردد تحت پوشش مراکز به منظور احصاء نقاط حادثه خیز و همچنین فاقد علائم اخباری راه و پیگیری جهت رفع آنها

3-9- انجام هماهنگی های لازم با فرماندهی محترم پلیس راهور آن حوزه، در خصوص حضور در صحنه حوادث ترافیکی به عنوان مسوول مدیریت صحنه عملیات حوادث ترافیکی(در صورت عدم تأمین امنیت صحنه، مراتب در کمیسیون ایمنی راه های استان مطرح و رفع مشکل پیگیری جدی گردد.)

ب: اقدامات پس از رخداد حادثه:

مجموعه این اقدامات در حوزه مراکز اورژانس پیش بیمارستانی تعریف می گردد که شامل موارد زیر می باشد:

1- حاضر شدن بلافاصله رئیس محترم اورژانس دانشگاه/ رییس محترم شبکه یا مدیر جانشین اورژانس در صحنه حادثه در صورت بروز حوادث شدید آمبولانسی و ارائه گزارش فوری مربوطه به EOC وزارت متبوع و ثبت موارد در پورتال سازمان(آمبولانس های آسیب دیده)

2- حضور در صحنه و بررسی میدانی توسط رئیس مرکز اورژانس پیش بیمارستانی و مدیر حوادث دانشگاه مربوطه درموارد منجر به آسیب جدی پرسنل و ارائه گزارش فوری مربوطه به EOC وزارت متبوع و ثبت موارد در پورتال سازمان(آمبولانس های آسیب دیده)

3- ارزیابی دقیق تمامی حوادث شدید منجر به آسیب دیدگی پرسنل، بیماران و یا آمبولانس در کمیته حوادث آمبولانس با مسوولیت رئیس اورژانس پیش بیمارستانی و مدیر حوادث دانشگاه مربوطه و نماینده سازمان و ارائه گزارش کتبی به سازمان اورژانس کشور

4- انجام حداکثر حمایت درمانی و عاطفی از پرسنل آسیب دیده و خانواده محترم ایشان در حوادث منجر به جرح

5- احصا، تعیین سهم قصور و پیگیری موضوعات مرتبط با پلیس، راهداری، شهرداری و ... در صورت بروز هرگونه حادثه برای کارکنان عملیاتی اورژانس

6- بازدید منظم تمامی پایگاه های 115 توسط رییس محترم اورژانس(دردانشکده های تیپ 3 هر ماه یکبار، در دانشگاه ها/دانشکده های تیپ 2هرسه ماه یکبار و در دانشگاه های تیپ یک هر چهار ماه یکبار)

7- بازدید منظم تمامی پایگاه های 115 توسط معاون محترم اورژانس/ رییس محترم شبکه(هر ماه) و روسای پایگاه ها (پایگاههای شهری و جاده ای برخوردار یکروز درمیان، پایگاههای جاده ای غیربرخوردار (دو بار در هفته) جهت بررسی مشکلات و موانع و اطمینان از اجرای دستورالعمل

8- نصب نامه و متن دستورالعمل پیشگیرانه از حوادث ترافیکی آمبولانس ها بر روی تابلوی اعلانات تمامی پایگاه های اورژانس پیش بیمارستانی

9- جایگزینی آمبولانس استاندارد در پایگاه مربوطه و بازسازی فوری آمبولانس آسیب دیده